
Vicent Partal: no és fang, és un femer

Autor:

Data de publicació: 21-02-2020

Benvolgut Vicent, en primer lloc gràcies per la ingent tasca periodística que fa Vilaweb sobre el seguiment del procés català. Trebal·leu a contracorrent, compensant la desinformació orquestrada que els poders establerts al tron de l'Estat espanyol realitzen sistemàticament, seguint els fils d'un poder major, que es diu "Gran Capital" i treballa al marge de la democràcia amb l'ordre extraoficial que dirigeix el poder (desigual) transnacional. Trebal·leu en inferioritat de condicions, però compteu amb la força de la dignitat d'un poble, motivat per l'autoritat de les seves raons. I té un mèrit extraordinari, en la mesura que us exposeu i desafieu a la implacable capacitat repressora de l'Estat, conscients del que això significa.

Benvolgut Vicent, en primer lloc gràcies per la ingent tasca periodística que fa Vilaweb sobre el seguiment del procés català. Trebal·leu a contracorrent, compensant la desinformació orquestrada que els poders establerts al tron de l'Estat espanyol realitzen sistemàticament, seguint els fils d'un poder major, que es diu "Gran Capital" i treballa al marge de la democràcia amb l'ordre extraoficial que dirigeix el poder (desigual) transnacional. Trebal·leu en inferioritat de condicions, però compteu amb la força de la dignitat d'un poble, motivat per l'autoritat de les seves raons. I té un mèrit extraordinari, en la mesura que us exposeu i desafieu a la implacable capacitat repressora de l'Estat, conscients del que això significa.

En segon lloc, gràcies per expressar el teu distanciament respecte la veu d'uns historiadors catalans que denuncien la recerca històrica que realitza el grup d'investigadors que aplega l'Institut Nova Història, o INH. Fas referència al llibre Pseudohistòria contra Catalunya, coordinat per Vicent Baydal i Cristian Palomo. A l'article de l'editorial d'ahir deies que la seva posició és pretensiosa, desproporcionada, impròpia i pejorativa. Apuntes fins i tot a un elitisme corporatiu, que no vol ni sap reconèixer la seva condescendència amb la instrumentalització política del passat, que també saps veure en el present.

Però en el mateix article, que titules Bilbeny i els altres, alimentes les tesis de l'elitisme corporatiu, i de la denúncia a la feina dels investigadors catalans que van a contracorrent. Hi dius: "aquest ha estat segons el meu parer el gran error de Bilbeny i de l'INH: construir hipòtesis amb peus de fang, fonamentant-se en anècdotes que tenen explicacions adequades i molt més consistents per un altre costat". I afegeixes: "s'ha volgut justificar com a lluita contra la censura i la descolonització mental allò que en tot cas és aversió al mètode. I sense mètode no hi ha ciència". Hi mostres cert reconeixement, en certa manera, al obrir-te a acceptar el dret a investigar, però manifestes obertament el teu desacord perquè no hi veus rigor. I t'entenc, perquè et crea grans contradiccions, que no sabem respondre, com tampoc ha acabat de resoldre INH. Però INH sap que la seva lluita també es basa en l'autoritat de les seves raons.

INH està obrint els ulls, cosa que el procés català encara no ha fet. Està literalment estabornit. Encara no ha obert els ulls a la manipulació de la realitat històrica, i es mou en una caixa fosca sobre un femer d'història manipulada, que no sap ni sospita que existeix. I potser, o millor dit, segurament, no ho saps veure, perquè no tens els ulls preparats per fer-ho (poquíssima gent està preparada), ni tens les mans prou lliures per tocar temes escabrosos, perquè formes part d'una idea (dèbil) que no contempla l'opció de reescriure la història.

INH no camina amb peus de fang, sinó que ho fa sobre un femer, ple de merda, i n'és conscient, o comença a ser-ho. És la merda escrita als llibres i als documents oficials, de la gran falsificació monumental de la història que, al llarg dels

segles divuit, dinou i vint ens diu que ens hem de creure tot el que està documentat als arxius oficials, tutelats pels Estats, després d'haver estat a mans, durant "segles", de la Santa Inquisició i dels grans poders que han fet tot el possible per a justificar-se, si cal, reescrivint la història.

I creu-me, el mètode científic, dels historiadors, deixa de ser científic quan es basa en la documentació escrita pels mateixos que l'han manipulada. I no ho sabeu veure, ni tu ni els historiadors, perquè ni tan sols us ho heu qüestionat.

Andreu Marfull 21 de febrer de 2020

En Bilbeny i els altres

«Aquest ha estat segons el meu parer el gran error de Bilbeny i de l'Institut Nova Història: construir hipòtesis amb peus de fang»

Editorial de Vicent Partal (20.02.2020 21:50)

L'editorial Eumo acaba de publicar un volum coordinat per Vicent Baydal i Cristian Palomo titulat Pseudohistòria contra Catalunya, que conté una documentada crítica del treball fet tots aquests anys per l'Institut Nova Història, i més particularment per Jordi Bilbeny. El llibre és més desmanegat que no fóra desitjable i intenta de complementar la crítica a Bilbeny amb la crítica a aquesta cosa de la nova historiografia espanyola. Són dos aspectes que comentaré després i que a parer meu desllueixen un treball que, en qualsevol cas, és important.

És important perquè la crítica i el contrast que s'hi fa sobre el treball de l'Institut Nova Història és necessària i en termes generals molt correcta. La feina interessant que temps enrere va emprendre Jordi Bilbeny ha derivat amb els anys en un projecte impossible de defensar, en què les regles més bàsiques de la investigació historiogràfica han estat sistemàticament bandejades. Bilbeny va tenir una intuïció potent a la primeria, quan estudiava el possible origen català de Cristòfor Colom: quin paper havia tingut la censura a l'hora de dibuixar el caràcter de l'iniciador de la colonització dels pobles americans? Jo done el debat per tancat amb totes les aportacions que tenim, algunes de les quals molt ben recollides en el llibre. No, Colom no era català. Però en aquell primer moment exposar el dubte i explorar-ho tenia trellat. El problema és que, a partir d'allò i contaminats per allò, l'Institut ha entrat en una espiral de 'descobriments' que han perdut la raó de ser i que fins i tot de vegades causen estupefacció. Perquè s'ha volgut justificar com a lluita contra la censura i la descolonització mental allò que en tot cas és aversió al mètode. I sense mètode no hi ha ciència.

Totes les hipòtesis són explorables, és clar que sí. Totes s'han d'explorar, si és possible. Però amb rigor. Amb dades solvents i inapel·lables que cap altre col·lega no et puga rebatre i desmuntar en una simple conversa de cafè, sinó que reclamen molta més investigació. I aquest ha estat segons el meu parer el gran error de Bilbeny i de l'Institut Nova Història: construir hipòtesis amb peus de fang, fonamentant-se en anècdotes que tenen explicacions adequades i molt més consistents per un altre costat. Això és un error que no depèn de les titulacions que es tinguen ni del lloc on es treballa, sinó del respecte al mètode que els segles han anat forjant, precisament com a alternativa al sofisme –i per a frenar-lo.

En un moment determinat el llibre critica, també, que els periodistes d'aquest país hem estat massa condescendents amb el creixement i la difusió d'aquests treballs, que desqualifica anomenant-los pseudo-història. Per la part que em toca acceptar la crítica, tot i que ja fa molts anys que he fet manifesta la meua incomoditat amb aquest estil de fer. Però tenen raó.

Dit això, el volum conté si més no dos aspectes que crec que l'embruten. L'un és aquesta pretensió, ficada amb calçador, de criticar de la mateixa manera el treball de Bilbeny i el de la historiografia neofranquista espanyola, tant de moda al país veí. És absurda i desproporcionada. Desproporcionada quant a l'atenció que s'hi dedica, amb articles

molt ben elaborats contra Bilbeny i en canvi poc més que generalitzacions contra els altres. I desproporcionada també perquè s'hi deixen caure afirmacions impròpies precisament del mètode científic, amb adjectius ostensiblement pejoratius, o bé dient que Bilbeny fa això per enriquir-se. Una acusació que els autors no creuen necessari de demostrar amb el rigor amb què demostren qui era i qui no era Colom o el Cid. És una afirmació que qualsevol que conega Jordi Bilbeny sap que és falsa i insidiosa –i jo el conec de fa dècades i pose la mà al foc per ell en això.

I la segona cosa que crec que l'embruta és un elitisme corporatiu. L'entenc com a reacció a l'amateurisme agosarat de la Nova Història, però fa molt mal d'ulls. Entre més motius, perquè no respon a cap pregunta que mereixeria respostes: com és que tanta gent, professionals rigorosos en les seues disciplines o simples ciutadans del carrer, s'ho ha cregut, tot això? En reacció a què? És evident que la situació política ha ajudat a fer créixer les tesis de Bilbeny i a fer-les creïbles en aquest entorn de mentida institucionalitzada que tots vivim cada dia. Però hauria estat d'agrair també una reflexió sobre el paper que la instrumentalització política del passat, a través de la transició i les connivències del gremi, hi ha tingut. I no parle dels historiadors espanyols, ni únicament ni precisament. Nosaltres hem tingut grans noms, fars enormes –d'ençà de Pierre Vilar, sobretot– que ens han ajudat a entendre'ns i a entendre què som. Però també hem tingut segregadors d'ideologia basada en la història que han assentat una desconfiança popular envers l'acadèmia, cosa que fins i tot diria que em fa l'efecte que és a la base de l'interès per l'obra de Bilbeny.

Segurament el volum hauria estat més il·luminador si no hagués volgut ser equidistant, fàcilment equidistant, crec. Entre més raons perquè comparar una institució privada que s'ha fet a ella mateixa amb tot el poder de l'acadèmia i els mitjans espanyols és absolutament desproporcionat.